

ZIŅOJUMS PAR MAKSAS TELEVĪZIJAS TIRGUS UZRAUDZĪBU

PUBLISKOJAMĀ VERSIJA

Tirgus uzraudzības ietvaros tika pētīta situācija maksas televīzijas pakalpojuma tirgū Latvijas Republikā, analizējot dažādas pakalpojuma nodrošināšanas platformas (tehnoloģijas); tika analizēta platformu aizvietojamība no pieprasījuma puses un definēts konkrētais tirgus; tika identificētas galvenās problēmas tirgū, ienākšanas barjeras, maksas televīzijas tirgus attīstības tendences.

Satura rādītājs

1. Pamatinformācija.....	1
2. Maksas televīzijas tirgus Latvijas Republikā	4
Konkrētais tirgus	4
Konkrētās preces tirgus	4
Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus	7
3. Barjeras ienākšanai maksas televīzijas tirgū	8
Administratīvās barjeras (normatīvas regulējums).....	8
Finansiālās barjeras (kapitālieguldījumi/ investīcijas)	9
4. Konkurences situācija maksas televīzijas tirgū Latvijā un atsevišķās pilsētās.....	10
5. Iespējamie Konkurences likuma noteikto aizliegumu pārkāpumi maksas televīzijas tirgū .	11
Iespējamie Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas noteikto aizliegumu pārkāpumi	11
Iespējamie Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas noteikto aizliegumu pārkāpumi	12
6. Citu valsts pārvaldes iestāžu kompetence	12
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs	12
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija	14
7. Secinājumi	14

1. Pamatinformācija

Maksas televīzijas operatori (t.i., satelīttelevīzijas, kabeļtelevīzijas, IP televīzijas operatori) parasti paši neveido kanālu saturu, bet retranslē no citiem kanālu veidotājiem iegūtos (licences tiesības tālākai kanālu retranslācijai) kanālus, veidojot televīzijas kanālu pakas. Izmantojot maksas televīzijas operatoru pakalpojumus, galapatērētājs izvēlas viņu interesējušus kanālus maksas televīzijas operatoru veidoto televīzijas kanālu paku ietvaros.

Televīzijas kanālu retranslācijas jēdziens ir nošķirams no televīzijas kanālu izplatīšanas jēdziena. Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumu „*retranslācija ir Latvijā vai ārvalstīs izplatītas programmas uztveršana un tūlītēja pilnīga vai daļēja izplatīšana citā publiskā elektronisko sakaru tīklā, neizdarot programmā vai raidījuma saturā nekādus grozījumus. Par satura grozījumiem nav uzskatāma programmas vai raidījuma tulkošana (dublējot vai subtitrējot), ja tā izdarīta ar programmas tiesību turētāja piekrišanu*” (Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1.panta 28.punkts). Ar retranslāciju pārsvarā nodarbojas maksas televīzijas operatori, iegādājoties retranslācijas licences no attiecīgā kanāla izplatītāja, kas bieži vien ir arī kanāla veidotājs. Retranslējot kanālu, elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir jāsaņem atļauja no programmas (kanāla) tiesību turētāja; elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir ierobežotas iespējas grozīt programmas (kanāla) saturu. Savukārt „*programmu izplatīšana ir programmu nogādāšana līdz raidīšanas tehniskajiem līdzekļiem un raidīšana publiskai uztveršanai atklāta vai aizsargāta pakalpojuma veidā, izmantojot publiskos elektronisko sakaru tīklus*” (Elektronisko

plašsaziņas līdzekļu likuma 1.panta 18.punkts). Ar kanālu izplatīšanu nodarbojas paši kanālu veidotāji, kuri var izplatīt kanālu gan mazumtirdzniecības līmenī, t.i. gala patērētājiem, gan vairumtirdzniecības līmenī, t.i., kabeļtelevīzijas/satelīttelevīzijas/IP televīzijas/virszemes televīzijas operatoriem to tālākai retranslācijai gala patērētājiem.

Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1.panta 7.punktu „*elektroniskais plašsaziņas līdzeklis ir privātpersona, kurai tiesību aktos noteiktajā kārtībā ir izsniegta apraides atļauja vai retranslācijas atļauja vai kuras darbību šajā likumā noteiktajā kārtībā ir reģistrējusi Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome*”. Pastāv divu veidu elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, proti: 1) kuras pašas veido programmas (kanālus), veic izplatīšanu vai nodod tās izplatīšanai trešajām personām (piemēram, citiem vietējiem vai reģionālajiem plašsaziņas līdzekļiem), kā arī nes redaktorisku atbildību. Par šādu elektronisko plašsaziņas līdzekli ir uzskatāma SIA „TV3 Latvia”, AS „Latvijas Neatkarīgā Televīzija” utt.; un 2) elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kuri veic programmu retranslāciju, nenes redaktorisku atbildību par programmu, kā arī tām nav iespējas nodot programmas izplatīšanai trešajām personām. Par šādu elektronisko plašsaziņas līdzekli var tikt uzskatīta SIA „Lattelecom”, SIA „Baltkom TV SIA”, kā arī citi maksas televīzijas operatori.

Maksas televīzijas operatori var izmantot dažādas tehnoloģijas sava pakalpojuma sniegšanai. Latvijā maksas televīzijas operatori izmanto televīzijas kanālu signāla retranslācijai: satelīta platformu (VIASAT), IP televīzijas platformu (SIA „Lattelecom” u.c.), kabeļtīkla platformu (SIA „Baltkom TV SIA”, SIA „IZZI”, SIA „LIVAS KTV” u.c.), virszemes ciparu platformu (SIA „Lattelecom”).

„**Kabeļtelevīzija** ir „*programmu un raidījumu izplatīšana, izmantojot galvenokārt kabeli*” (Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1.panta 12.punkts).

Kabeļtelevīzijas pakalpojuma nodrošināšanai ir nepieciešams kabeļtīkls. Kabeļtīkla iekārtošana ir saistīta ar projektēšanas un izbūves izmaksām. Elektronisko sakaru komersants (šajā gadījumā – kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniedzējs) saņem kodēto satelīta signālu savā uztveršanas punktā, dekodē signālu un pārraida to pa tīklu pieslēgtajiem abonentiem (mājsaimniecībām, viesnīcām utt.). Šajā gadījumā abonentam nav nepieciešamas iekārtas, lai dekodētu signālu, kā arī papildu iekārtas signāla uztveršanai. Kabeļtelevīzijas tīklā, ņemot vērā noteiktus kabeļtīkla tehniskos parametrus, var izplatīt arī ciparu televīzijas signālu (šajā gadījumā ir nepieciešams iegādāties papildu iekārtu – dekoderi). Vienlaikus ar kabeļtelevīzijas pakalpojumu ir iespējams sniegt arī interneta pieslēguma pakalpojumu.

Rīgā kabeļtelevīzijas pakalpojumus sniedz šādas komercsabiedrības: SIA „Baltkom TV SIA”, SIA „IZZI”, SIA „MĪTS.LV”, SIA „Livas KTV”, SIA „L.A.T.”, AS „Balticom”, SIA „Telenet” u.c.

Jelgavā kabeļtelevīzijas pakalpojumus sniedz šādas komercsabiedrības: SIA „Baltkom TV SIA”, SIA „Multitone Balt”¹.

Ventspilī darbojas viens maksas televīzijas operators, kas pakalpojuma sniegšanai izmanto kabeļtīklu - SIA „SkaTVis”.

Liepājā darbojas SIA „Elektrons & K”, SIA „OSTKOM”.

Daugavpilī darbojas SIA „Dautkom TV”, SIA „KTV Universs”.

MMDS (*Multichannel Multipoint Distribution Service* jeb bezvadu kabeļtelevīzija) – bezvadu elektronisko sakaru tehnoloģija, kas tiek izmantota universāliem plašjoslas sakariem, kā arī plaši tiek pielietota kā alternatīvais kabeļtelevīzijas kodētā signāla uztveršanas veids. MMDS

¹ Konkurences padome 27.05.2010. pieņēma lēmumu lietā Nr.471/10/03.01.-01./5 “Par ziņojumu par SIA “Baltkom TV SIA” un SIA “Televideotīkls” apvienošanos”, atļaujot tirgus dalībnieku apvienošanos. Pēc darījuma pabeigšanas SIA “Baltkom TV SIA” un SIA “Multitone Balt” būs uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam.

tehnoloģija parasti tiek izmantota mazapdzīvotajos lauku rajonos, kur kabeļu vilkšana nav ekonomiski izdevīga, lai gan dažas kompānijas var izmantot MMDS tehnoloģiju pilsētās².

MMDS sistēmas darbība ir līdzīga digitālās televīzijas sistēmas (DVB-T) darbībai. Galvenā atšķirība ir tāda, ka MMDS ir analogā sistēma, bet DVB-T digitālā. MMDS tiek nodrošināts sekojošā veidā: elektronisko sakaru komersants (šajā gadījumā – MMDS) saņem kodēto satelīta signālu savā uztveršanas punktā (televīzijas tornī) un pārraida to pieslēgtajiem abonentiem ar uztverošās antenas un konvertora palīdzību, kuri tiek uzstādīti pie abonenta. Signāla dekodēšana notiek pie abonenta ar dekodera palīdzību. Saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) 2007.gada 19.decembra lēmumu Nr.607 „Par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām” sabiedrībai ar ierobežotu atbildību SIA „Baltkom TV SIA” tiek piešķirtas radiofrekvenču spektra joslas 2500MHz – 2692MHz lietošanas tiesības ar darbības termiņu līdz 2013.gada 31.decembrim izmantošanai MMDS sistēmā.

Saskaņā ar Ministra kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumiem Nr.1151 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmās, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem (Nacionālais radiofrekvenču plāns)” radiofrekvenču spektra joslas 2500MHz – 2690MHz iedalījums MMDS sistēmām ir spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim. Tas nozīmē, ka SIA „Baltkom TV SIA” 2014.gada 1.janvārī būs jāpārtrauc signāla pārraides MMDS formātā.

Virszemes ciparu televīzija - saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumiem Nr.714 „Kārtība, kādā tiek ieviesta elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu veidoto programmu apraide ciparformātā” 5., 6. un 14.punktu, kā arī Ministru kabineta 2009.gada 17.februāra rīkojumu Nr.115 „Par elektronisko sakaru komersanta apstiprināšanu televīzijas programmu zemes apraidei ciparformātā” SIA „Lattelecom” tika apstiprināta par komersantu, kas veic televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā, kuram tika piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības 174-230 MHz un 470-862 MHz diapazonā. SIA „Lattelecom” izmanto radiofrekvenču spektru t.sk., lai sniegtu maksas televīzijas pakalpojumu virszemes platformā. Ņemot vērā to, ka ciparu televīzijai virszemes platformā tiek izdalīts tikai radiofrekvenču spektrs 174-230 MHz un 470-862 MHz diapazonā, kā arī to, ka lietošanas tiesības tika piešķirtas SIA „Lattelecom” (un pēc 2013.gada 31.decembra tiks izvēlēts jauns komersants, kuram tiks piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības), secināms, ka citi maksas televīzijas operatori (esošie un potenciālie) nevarēs sniegt savu pakalpojumu, izmantojot šo platformu. Platformas izmantošanas tiesības būs ierobežotas ar normatīvo regulējumu un tiks noteiktas uz ierobežotu laiku, jo platformas izmantošanai ir nepieciešamas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ko piešķir Ministru kabinets uz noteikto laiku.

Pašlaik SIA „Lattelecom” sniedz maksas televīzijas pakalpojumu, izmantojot virszemes platformu.

Šobrīd virszemes ciparu televīziju skatās jau vairāk nekā 50 000 abonentu, un vairāk nekā 22 000 abonentu papildus bezmaksas kanāliem izvēlējušies abonēt kādu no maksas pakām³.

Satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina sekojoši: abonents saņem kodēto signālu tieši no satelīta ar individuālo satelītuztvērēja un dekodera palīdzību. Tātad bez starpnieka palīdzības.

Papildus programmu atkodēšanai ir nepieciešams dekodējošais līdzeklis – karte, ko var nopirkt no elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem. Turklāt jāatzīmē to, ka daļu televīzijas programmu ar individuāliem satelītuztvērējiem nav iespējams uztvert, jo šo programmu uztveršanai dekodējošos līdzekļus elektroniskie plašsaziņas līdzekļi pārdod tikai kabeļtelevīzijas operatoriem, bet ne individuāliem skatītājiem.

² <http://www.digital-kaos.co.uk/forums/f10/what-mmms-simple-explanation-23214/>

³ http://www.lattelecom.lv/Lattelecom_grupa/preses_telpa/?action=news&objects_id=85489

Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju satelīta televīzijas pakalpojumus (tehnoloģisks risinājums un programmas) Latvijā sniedz kompānija VIASAT.

Jāuzsver, ka par maksas televīzijas tirgus dalībniekiem ir uzskatāmi tie pakalpojuma sniedzēji, kuri piedāvā saviem abonentiem maksas televīzijas saturu, nevis tikai aprīkojumu (satelīta signāla uztverošās antenas), lai saņemtu nekodēto kanāla signālu no konkrēta pavadoņa (dodot infrastruktūras pircējam tikai pavadoņa koordinātes). Par maksas televīzijas operatoriem nav uzskatāms SIA „UNISAT”, SIA „YOTA Latvija” u.c. infrastruktūras ražotāji/ mazumtirgotāji.

Interneta Protokola televīzija (IP televīzija) – televīzijas signāls tiek raidīts, izmantojot platjoslas interneta pieslēgumu, tādā veidā var nodrošināt gan interneta, gan televīzijas pieslēgumu. Tas nozīmē, ka dzīvojamās mājās nav jāvelk papildus kabeļi vai mājas ārpusē jāuzstāda satelītuztvērēji.

Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju interneta televīzijas piedāvājums tiek uzskatīts par vienu no perspektīvākajiem piedāvājumiem nākotnē maksas televīzijas tirgū. Tas ir ērti pieslēdzams un var izmantot viena veida ierīci, lai lietu gan internetu, gan skatītos televīziju, kā arī lietotājiem papildus ir iespējas lietot televīzijas gidu, videonomas pakalpojumus, atgādinājumus, iespēju apstrādāt dažādus augstās kvalitātes grafiskus pielikumus.

Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju interneta televīzijas pakalpojumus sniedz sekojošas komercsabiedrības: SIA „Lattelecom”, SIA „Livas KTV”.

2. Maksas televīzijas tirgus Latvijas Republikā

Konkrētais tirgus

Konkrētais tirgus Konkurences likuma 1.panta 4.punkta izpratnē ir „konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu”. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 5.punktam „konkrētās preces tirgus – noteiktās preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”. Savukārt atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 3.punktam „konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām”.

Konkrētās preces tirgus

Definējot konkrētās preces tirgu ir jāvērtē: a) aizvietojamība no piedāvājuma puses: tehnoloģijas un iekārtas, kas tiek izmantotas maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai, kā arī pārorientēšanas iespējas un izmaksas; b) aizvietojamība no pieprasījuma puses: cenas; pakalpojumu apjoms un pakalpojuma saturs, kā arī pārorientēšanas iespējas no patērētāja puses un izmaksas.

Piedāvājuma aizvietojamība

Piedāvājuma aizvietojamības gadījumā tiek vērtēta tirgus dalībnieku – maksas televīzijas operatoru - spēja ātri pārorientēties uz pakalpojuma sniegšanu citā platformā pietiekami īsā laikā bez būtiska izmaksu vai riska palielinājuma.

Saskaņā ar maksas televīzijas operatoru sniegto informāciju šobrīd pastāv vairākas būtiskas barjeras, lai uzsāktu maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanu alternatīvajās platformās. Maksas televīzijas operatoram platformas izvēli nosaka tirgus situācija. Šobrīd esošā ekonomiskā situācija nav labvēlīga straujai pārejai uz alternatīvām platformām. Iedzīvotāji nav spējīgi apmaksāt jaunu tehnisko iekārtu iegādi, kā arī maksāt par pakalpojumu - pastāv pieprasījuma trūkums.

Papildus pieprasījuma trūkumam, lai uzsāktu pakalpojuma sniegšanu alternatīvajās platformās, ir jāveic būtiskas infrastruktūras izveidošanas investīcijas, kas ir neizbēgamas, jo katram pārraides veidam ir atšķirīgi tehniskie risinājumi, tādējādi nepieciešams ieguldīt ievērojamus līdzekļus tīkla izbūvei⁴. Tehnoloģiskās specifiskācijas un īpatnības mūsdienās prasa augstu tīkla plānošanas, ekspluatācijas un pakalpojumu uzturēšanas kompetenci katrā platformas funkcionālajā segmentā – tas viss palielina ieguldījumu apmēru, kas ir nepieciešams tīkla izbūvei un uzturēšanai.

Par lētāko maksas televīzijas platformu tika nosaukts **kabeļtīkls** (gan attīstīšanas, gan apkalpošanas ziņā). Šobrīd lielākā kabeļtelevīzijas operatoru daļa ne tik daudz plāno attīstīt kabeļtīklu teritorijas ziņā, bet palielināt tīkla kapacitāti (optiskā kabeļtīkla izbūve esošā kabeļtīkla vietā), lai uzlabotu signāla kvalitāti, kā arī palielinātu piedāvājuma klāstu (kanālu skaitu).

Nākamā platforma pēc popularitātes ir **Interneta Protokola tehnoloģija (IP TV)** – visvairāk vērtējama kā iespējamā alternatīva platforma kabeļtelevīzijas operatoru starpā nākotnē. Taču, lai sniegtu maksas televīzijas platformu IP platformā, ir nepieciešama liela tīkla kapacitāte, lai televīzijas signāls būtu augstas kvalitātes. Šobrīd izbūvētie tīkli (vairākumā) nevar nodrošināt signāla augsto kvalitāti, līdz ar to tīkli ir jābūvē no jauna. IP TV ieviešanas galvenie šķēršļi ir infrastruktūras nesavienojamība ar esošo. Lai nodrošinātu IP TV ir nepieciešama jauna infrastruktūra, sākot ar signāla uztveršanu un beidzot ar signāla nodrošināšanu abonentu dzīves vietās. Jaunas infrastruktūras izbūve prasa lielus finanšu ieguldījumus. IP TV nodrošināšanai nav piemērots jebkurš elektronisko sakaru tīkls, kurā būtu iespējams nodrošināt datu pārraidi, tam jāatbilst ļoti augstas kvalitātes platjoslas datu pārraides tīkla specifiskācijai. Ņemot vērā IPTV tehnoloģijas zemo popularitāti pasaulē, dekoderu cenas saglabājas augstas. Līdz ar to pagaidām maksas televīzijas operatori plaši neizmanto šo platformu savu pakalpojumu sniegšanai.

Virszemes platforma (ciparu televīzija) – tiek regulēta valsts līmenī, kā rezultātā kabeļtelevīzijas operatori nevērtē šo platformu kā alternatīvu esošajai, lai sniegtu maksas televīzijas pakalpojumu. Dažiem kabeļtelevīzijas operatoriem bija plānots izmantot virszemes platformu tur, kur nav pieejami kabeļtīkli (privātmāju kompaktizvietojumā un laukos), bet šādas iespējas tiek ierobežotas ar tiesībām izmantot ciparu televīzijai atvēlēto radiofrekvenču spektra diapazonu, jo lietošanas tiesības saskaņā ar normatīvajiem aktiem līdz 31.12.2013. tika piešķirtas SIA „Lattelecom”.

Satelīta platforma (ciparu/ analogā televīzija) - satelīta platforma kā alternatīva platforma maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai uzreiz tiek izslēgta no kabeļtelevīzijas operatoru puses dēļ augstām satelīta apraides izmaksām.

Vērtējot iespējas uzsākt maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanu alternatīvajās platformās, ir jāņem vērā arī katra operatora abonentu skaits – jo mazāks ir abonentu skaits, jo lielākas izmaksas ir operatoram uz vienu abonentu. Lielam operatoram ir vieglāk pārorientēties uz pakalpojuma sniegšanu alternatīvajā platformā.

Daudzie maksas televīzijas operatori neplāno mainīt platformu maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai, tāpat arī netiek plānots sniegt pakalpojumu alternatīvajās platformās paralēli esošajai. Maksas televīzijas operatoru ieskatā infrastruktūras izmaksu ziņā kabeļtīklu platforma, satelīta platforma, ētera platforma, IP (xDSL) platforma nevar būt savstarpēji aizvietojamās. Turklāt, pieprasot informāciju no tirgus dalībniekiem par platformu aizvietojamību, vairāki tirgus dalībnieki nevarēja sniegt viedokli, jo viņu rīcībā nav informācijas par citu platformu uzturēšanas un izbūves izmaksām. Tas Konkurences padomes ieskatā norāda uz to, ka tirgus dalībnieki pat nevērtē teorētiskas iespējas uzsākt pakalpojumu sniegšanu alternatīvajās platformās vai mainīt esošo tehnoloģisko risinājumu pakalpojuma

⁴ Tīklu tehniskais nodrošinājums klasiskajiem kabeļtīkliem (koaksiālais kabelis), IP vai xDSL (optika vai vītais pāris) nepieļauj aizvietojamību. Arī tīkla aktīvās ierīces un abonenta mājās esošās ierīces strādā pēc atšķirīgiem principiem. Migrācija jeb kabeļtelevīzijas tehnoloģiskās platformas aizvietošana ir iespējama tikai, izbūvējot attiecīgajai platformai atbilstošu elektronisko sakaru tīklu.

nodrošināšanai. Par vienīgu alternatīvu esošajai kabeļtīkla platformai tika vairākkārt minēta IP TV platforma, kuras ieviešanai būtu nepieciešama infrastruktūras kapacitātes palielināšana vai jaunas infrastruktūras izbūve; tāpat, lai saņemtu maksas televīzijas pakalpojumu IP TV platformā ir nepieciešams interneta pieslēgums.

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka pastāv ierobežota piedāvājuma puses aizvietojamība, kas, pirmkārt, ir pamatota ar lielām investīcijām jaunas infrastruktūras izbūvei, otrkārt, pamatota ar to apstākli, ka tirgus ir piesātināts un nepastāv pietiekams pieprasījums no patērētāju puses pēc alternatīvajām platformām.

Pieprasījuma aizvietojamība

No patērētāju puses galvenais aizvietojamību noteicošais faktors ir dažādu tehnoloģiju izmantošanas izmaksas atšķirības, kā arī t.s. „pārslēgšanas izmaksas” (t.i., resursi (arī naudas ziņā), kas nepieciešami, lai pārslēgtos no vienas tehnoloģijas izmantošanas uz citas tehnoloģijas izmantošanu), jo to apmērs var atturēt patērētājus no pārslēgšanos uz citas tehnoloģijas izmantošanu⁵.

Saskaņā ar maksas televīzijas operatoru sniegto informāciju platformas no klienta puses ir pilnībā aizvietošanas, jo nav nekādas atšķirības, vai televīzijas pakalpojums tiek nodrošināts, izmantojot koaksiālo, optisko vai vīta pāra tīklu, vai arī tiek raidīts ēterā. No patērētāja viedokļa nav principiālas atšķirības starp dažādām platformām. Dažās no platformām patērētājam ir pieejami papildservisi, kā piemēram, filmu nomas pakalpojumi, atkārtojumi, ieraksta funkcija u.c.

Attiecībā par dažādu tehnoloģiju savstarpējo aizvietojamību, nodrošinot televīzijas signāla raidīšanu, no patērētāju viedokļa uzskatāms, ka patērētājiem ir svarīgi, kāda ir maksa par pakalpojumu (ņemot vērā arī kvalitāti un apjomu), bet nav svarīgi, ar kādas tehnoloģijas palīdzību pakalpojums tiks nodrošināts. Šis viedoklis ir pamatojams ar noteikumiem, kas ir vērojami maksas televīzijas tirgū kopš brīža, kad SIA „Lattelecom” sāka aktīvi piedāvāt patērētājiem virszemes ciparu televīzijas pakalpojumus un interneta televīzijas pakalpojumus – ir redzams, ka tirgū saasinājās konkurence un maksas televīzijas operatori arī aktivizējušies savu pakalpojumu piedāvāšanā.

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju kopumā cenu un satura ziņā maksas televīzijas operatoru piedāvājumi tirgū ir ļoti dažādi. Patērētājiem tiek piedāvāts plašs klāsts, bet patērētāja izvēli stipri ierobežo tīklu pārklājumu neesamība. Gadījumos, kad pārklājas dažādu platformu tīkli, vienā no kuriem ir vislētākais piedāvājums, lētākais piedāvājums būs neaizstājams ar citiem piedāvājumiem izmaksu ziņā no patērētāju viedokļa. Citos gadījumos, t.i., kad pārklājas tīkli, kuros piedāvājumi ir vairāk līdzīgi izmaksu ziņā, var uzskatīt, ka pēc cenas un satura aizvietojamība ir iespējama.

Izvērtējot informāciju par t.s. „pārslēgšanas izmaksām”, secināms, ka šīs izmaksas nav būtiskas un nerada patērētājiem barjeru pārslēgties no vienas tehnoloģijas uz otru, gadījumā, ja tehniski pastāv šādas iespējas.

Par svarīgu faktoru, kas ietekmē pakalpojumu aizstājamību no patērētāju viedokļa, ir uzskatāmas elektronisko sakaru operatoru piedāvātās iespējas iegādāties pakalpojumu komplektu. Pieņemtā prakse pakalpojumu sniedzējiem ir tāda, ka, abonentam iegādājoties dažus pakalpojumus komplektā, cena par komplektu ir lētākā nekā kopējā cenu summa par katru pakalpojumu atsevišķi. Tāpēc, vērtējot aizstājamību no patērētāju viedokļa, jāņem vērā, ka kopā ar maksas televīzijas pakalpojumu var abonēt pieslēgumu internetam un balss telefoniju. Šāda prakse ir SIA „Lattelecom”, SIA „Baltcom TV SIA”, SIA „IZZI”, SIA „Livas KTV” un citiem. Vairāki televīzijas operatori piedāvā arī interneta pieslēgumu, bet nepiedāvā balss telefoniju. Tas var ietekmēt konkrētā operatora piedāvājuma pievilcību, jo gadījumā, ja abonentam ir nepieciešams arī balss telefonijas un interneta pieslēguma pakalpojums, ir papildus jāslēdz līgums ar citu pakalpojuma sniedzēju.

⁵ Konkurences padomes 27.05.2010. lēmums lietā Nr.471/10/03.01.-01./5 “Par ziņojumu par SIA “Baltkom TV SIA” un SIA “Televideotīkls” apvienošanos”.

Jāuzsver, ka daudzie tirgus dalībnieki, kuru darbības veids sākotnēji koncentrējās uz interneta pakalpojumu sniegšanu, nesēn uzsākuši kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšanu, jo visi lielākie konkurenti piedāvā komplekta pakalpojumus (televīzija + internets/ televīzija + internets + telefonija)⁶. Saskaņā ar tirgus uzraudzības lietas izpēti laikā iegūto informāciju daudzos gadījumos kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniegšana nav ekonomiski izdevīga un pamatota; tirgus dalībnieki kompensē izdevumus, kas ir nepieciešami kabeļtelevīzijas pakalpojuma nodrošināšanai, no ieņēmumiem par interneta pakalpojuma sniegšanu. Kabeļtelevīzijas pakalpojums pašlaik tiek piedāvāts zem pašizmaksas, lai operatora piedāvājums būtu konkurētspējīgs, ņemot par pamatu SIA „Lattelecom” piedāvātos IP televīzijas un virszemes digitālās televīzijas pakalpojumus un zemo cenu par to.

Konkurences padomes ieskatā nākotnes perspektīvā tirgū paliks tie operatori, kuru piedāvājumā būs vismaz DUO/TRIO pakalpojums (piemēram, televīzija + internets/ televīzija + internets + balss telefonija).

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka platformas, kas tiek izmantotas televīzijas signāla retranslācijai, ir savstarpēji aizvietošanas no pieprasījuma puses.

No ekonomiskā viedokļa **pieprasījuma aizstājāmība** ir visefektīvākais disciplinējošais spēks konkrētās preces piegādātājiem. Tirgus dalībnieks nevar būtiski ietekmēt pastāvošos preces realizācijas noteikumus, ja patērētāji ir spējīgi viegli pārorientēties uz citiem pieejamiem konkrētās preces aizstājējiem vai citiem piegādātājiem.

Līdz ar to secināms, ka konkrētās preces tirgus ir **maksas televīzijas pakalpojums**.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir teritorija, kurā patērētājiem ir ekonomiska iespēja nopirkt konkrētās preces. Ārpus šīs teritorijas patērētājs nevar iegādāties konkrētās preces vai to iegāde rada tam būtiskus papildu izdevumus; preču piegādātājs nevar pārdot konkrētās preces vai var to darīt uz ievērojami neizdevīgākiem nosacījumiem.

SIA „Lattelecom” un VIASAT ir maksas televīzijas operatori, kas piedāvā savus pakalpojumus visā Latvijas Republikas teritorijā. Savukārt kabeļtelevīzijas operatori konkurē savā starpā, kā arī ar SIA „Lattelecom” un VIASAT ierobežotās teritorijās – tajās, kur tiem ir izbūvēts elektronisko sakaru tīkls maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus definējams kā Latvijas Republikas teritorija, ar iespēju sašaurināt konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežas, ievērojot potenciālo konkurenci un tīkla paplašināšanas iespējas atkarībā no lietas faktiskajiem apstākļiem (piemēram, Konkurences padomes 27.05.2010. lēmumā lietā Nr.471/10/03.01. – 01./5 Par ziņojumu par SIA „Baltkom TV SIA” un SIA „Televideotīkls” apvienošanu par konkrēto ģeogrāfisko tirgu tika definēta Rīgas un Jelgavas pilsētas teritorija, jo apvienošanās dalībniekiem tika izbūvēti tīkli tieši minētajās pilsētās)⁷.

⁶ Saskaņā ar NEPLP sniegto informāciju daudziem operatoriem tika izsniegtas retranslācijas atļaujas tikai pēdējo divu gadu laikā, ko apstiprināja maksas televīzijas operatoru snigtās atbildes par abonētu skaitu un apgrozījumiem iepriekšējos gados, piemēram, SIA „Olaines KTV”, SIA „Eikatik”, SIA „Media Centrs Kurzeme”, SIA „Infonet Sistēmas”.

⁷ Konkurences padomes 27.05.2010. lēmums lietā Nr.471/10/03.01.-01./5 “Par ziņojumu par SIA “Baltkom TV SIA” un SIA “Televideotīkls” apvienošanu” (www.kp.gov.lv).

3. Barjeras ienākšanai maksas televīzijas tirgū

Administratīvās barjeras (normatīvas regulējums)

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums

Lai uzsāktu maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanu kabeltīkla platformā ir jāsaņem speciālā atļauja (licence) Nacionālajā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomē (turpmāk tekstā – NEPLP) (Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 19.panta pirmā daļa). Lai saņemtu NEPLP licenci, operatoram ir jāsaņem licences (jānoslēdz licences līgumi) ar elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem – kanālu veidotājiem/ izplatītājiem, kuru kanālu/ -us attiecīgais operators plāno retranslēt savos kabeltīklos. Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu 19.panta sesto daļu Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kuri retranslē televīzijas programmas, izmantojot kabeltelevīziju, nodrošina Latvijā izplatīto sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmu pievadīšanu visiem attiecīgās kabeltelevīzijas abonentiem nemainītā veidā, kā arī nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu tādu televīzijas programmu pievadīšanu visiem attiecīgās kabeltelevīzijas abonentiem nemainītā veidā, kuras, izmantojot zemes apraides tehniskos līdzekļus galalietotājam ir pieejamas bez maksas. Šo programmu izplatīšanai attiecīgajos publisko elektronisko sakaru tīklos retranslācijas atļauja nav vajadzīga. Latvijā par šādiem kanāliem atzīstami LTV1, LTV7, LNT, TV3.

Elektronisko sakaru likums un pakārtotie normatīvie akti

Tāpat ir nepieciešams reģistrēties SPRK kā elektronisko sakaru komersantam un jāsaņem vispārējā atļauja atbilstoši Elektronisko sakaru likuma 32.panta pirmajai daļai un 33.panta pirmajai daļai, kā arī SPRK 2008.gada 12.novembra lēmumam Nr.425 „Noteikumi par elektronisko sakaru komersantu reģistrēšanu un elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu sarakstu”. Tāpat elektronisko sakaru komersantam maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai ir nepieciešamas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ko saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 47.pantu piešķir SPRK (t.sk. konkursa kārtībā). Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 58.pantu *Par radiofrekvenču spektra (..) lietošanas tiesībām maksājama ikgadēja valsts nodeva, kuras likmes, maksāšanas kārtību un atvieglojumus nosaka Ministru kabinets.*

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 16.panta otro daļu *„elektronisko sakaru komersantiem ir tiesības ierīkot publiskos elektronisko sakaru tīklus un izbūvēt to infrastruktūras būves (..) valsts, pašvaldības un privātajā īpašuma teritorijā, iepriekš saskaņojot projektu ar nekustamā īpašuma īpašnieku vai vadītāju”.* Elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības kārtību nosaka Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.256 „Elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības noteikumi”.

Elektronisko sakaru tīkla izbūvei ir nepieciešams saņemt atļauju no attiecīgās mājas (māju kompleksa) apsaimniekotāja (DzĪKS/ pašvaldība), kā arī saskaņot elektronisko sakaru tīkla ierīkošanas projektu. Nepieciešamība saskaņot elektronisko sakaru tīklu būvprojektus ar apsaimniekotājiem, kā arī atļaujas saņemšana (līguma noslēgšana) elektronisko sakaru tīkla izbūvei rada vislielākās problēmas kabeltelevīzijas operatoriem. Apsaimniekotāji par līguma noslēgšanu un tīkla izbūvi konkrētajā mājā (māju kompleksā) prasa samaksu, lai gan faktiski līgumos šī samaksa tiek aizsegta ar „maksājumiem par infrastruktūru/ par elektroenerģiju⁸/ par telpu izmantošanu/ utt.”. Ja kabeltelevīzijas operators un apsaimniekotājs nevar vienoties par summas apmēru, līgums netiek slēgts un līdz ar to pakalpojums nav pieejams konkrētajā mājā (māju kompleksā).

Saskaņā ar maksas televīzijas operatoru pausto viedokli iepriekš minētā problēma var tikt atrisināta, ieviešot Zviedrijā esošo maksāšanas modeli par elektronisko sakaru tīklu ierīkošanu, kur tiek paredzēts vienreizējais maksājums.

Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju, vēl joprojām, dažiem apsaimniekotājiem ir noslēgti ekskluzīvie līgumi ar kabeltelevīzijas operatoriem, kur ir ietverts ierobežojums

⁸ Lai gan par elektroenerģiju operatori maksā AS „Latvenergo”, noslēdzot ar to atsevišķu līgumu.

nama apsaimniekotājam slēgt līgumu ar citu konkurējošo operatoru. Šādos gadījumos, kad jauns maksas televīzijas operators grib paplašināt savu tīklu konkrētajā mājā un ir pieprasījums pēc jauna operatora konkrētajā mājā, dzīvokļu īpašniekiem ir tiesības ierosināt šāda jautājuma izlemšanu dzīvokļu īpašnieku kooperatīva sapulcē, vai, ja nav izveidots DzīKS, iesniegt parakstītu iesniegumu pašvaldībai. Ja pēc šāda dzīvokļu īpašnieku kopīga ierosinājuma, jauna operatora „ienākšana” konkrētajā mājā tiek noraidīta dēļ ekskluzīviem līgumiem, par to var ziņot Konkurences padomei, kas uz iesnieguma pamata vai pēc pašas iniciatīvas (reaģējot uz fiziskas personas iesniegumu), pārbauda lietas apstākļus un atbilstību Konkurences likuma normu sastāva pazīmēm.

Veicot Tirgus uzraudzību, tirgus dalībnieku apmeklējumu laikā netika atrasti līgumi ar šādiem ierobežojošiem nosacījumiem.

Nepieciešamo dokumentu izstrādāšana, saskaņošana un atļauju saņemšana kabeļtīklu ierīkošanai var tikt uzskatīta par papildu šķērslī kabeļtelevīzijas pakalpojuma attīstībai.

Finansiālās barjeras (kapitālieguldījumi/ investīcijas)

Neatkarīgi no izvēlētās televīzijas programmu retranslācijas tehnoloģijas, lai ienāktu maksas televīzijas tirgū, komersantam ir nepieciešami finanšu resursi investīcijām izvēlētajā tehnoloģijā un pēc tam arī klientu apkalpošanā.

Saskaņā ar maksas televīzijas operatoru sniegto informāciju, nodrošinot maksas televīzijas pakalpojumu, galvenokārt rodas šādas izmaksas: licences maksājumi par televīzijas programmām (AKKA/LAA un kanālu veidotājiem/ izplatītājiem par retranslācijas licenci), valsts nodevas (SPRK, NEPLP), tīkla uzturēšanas izmaksas/ kabeļtīklu noma, administratīvās izmaksas (darba algas, elektroenerģija, telpu īre un komunālie maksājumi, degviela u.c.), pamatlīdzekļu amortizācija.

Ievērojamu finanšu resursu daļu aizņem autoratlīdzības un licences maksas televīzijas kanālu veidotājiem/ izplatītājiem, lai retranslētu attiecīgus televīzijas kanālus savā tīklā. Jāuzsver, ka, ja maksas televīzijas operators izmanto vairākas platformas pakalpojuma sniegšanai, ir nepieciešamas licences katrai retranslēšanas tehnoloģijai (kabeļtelevīzija/ IP televīzija/ satelīttelevīzija/ virszemes digitālā televīzija). Autoratlīdzības tiek maksātas gan AKKA/LAA, gan arī konkrētam televīzijas kanāla veidotājam/ izplatītājam, ar kuru tiek slēgts licences līgums.

Autoratlīdzības maksājumi kanālu ražotājiem/ izplatītājiem svārstās no 25% līdz 70% no kopējās kanāla pašizmaksas.

Lielākā daļa no maksas televīzijas operatoriem nevarēja sniegt informāciju par pakalpojumu pašizmaksu (skaitļiem), norādot tikai pašizmaksas pozīcijas maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanai. Vairāki tirgus dalībnieki norādīja, ka sniedz dažādus pakalpojumus un līdz ar to nevar norādīt pašizmaksu katram atsevišķam pakalpojumam.

Saskaņā ar dažu tirgus dalībnieku sniegto informāciju pakalpojuma cena veidojās pakāpeniski, izejot no galapatērētāju maksātspējas un pielāgojot piedāvāto pakalpojumu, par prioritāti izvirzot kopējo izmaksu un ieņēmumu sabalansēšanu.

Izmaksu struktūra dažādiem maksas televīzijas operatoriem atšķiras minimāli. Savukārt cena kopumā tiek noteikta, pamatojoties uz tirgus situāciju (konkurentu esamību un iedzīvotāju maksātspēju); tā var būt gan divreiz lielāka par pakalpojuma sniegšanas pašizmaksu, gan arī zemāka par pašizmaksu.

Komersabiedrībai ienākot jaunajā teritorijā, kur jau darbojas viens vai vairāki kabeļtelevīzijas pakalpojuma sniedzēji, ir jāreķinās ar to, ka, lai piesaistītu potenciālo abonentu uzmanību, tai skaita to, kas jau izmanto kabeļtelevīzijas pakalpojumus, jāpiedāvā akcijas vai jārīko cenu atlaižu pasākumi, kas savukārt samazina sagaidāmo ienākumu līmeni un var pagarināt ieguldījumu atgūšanas laiku.

Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju pašlaik, lai uzsāktu pakalpojumu sniegšanu maksas televīzijas tirgū, ir vieglāk nopirkt jau strādājošo maksas televīzijas operatoru ar izbūvēto infrastruktūru (nopirkt abonentus), nekā pašiem attīstīt savu tīklu no

jauna. Ienākot jaunajam maksas televīzijas operatoram, tam jābūt pārliecībai, ka tas spēs pārdaļīt jau esošo tirgus dalībnieku tirgus daļas (jo brīvas daļas praktiski nav – tie, kas bija ieinteresēti saņemt maksas televīzijas pakalpojumu, to jau ņem no esošajiem pakalpojuma sniedzējiem). Tāpat, jāņem vērā, ka Latvijas Republikas teritorija, neskaitot dažas lielas pilsētas, ir samērā reti apdzīvota un iedzīvotājiem ir zema maksātspēja vai slikta maksāšanas disciplīna. Apdzīvotības līmenis lielā mērā nosaka to, ka ir teritorijas, kurās vairāku paralēlu fiksēto elektronisko sakaru tīklu darbība kā atsevišķu, patstāvīgu, peļņu nesošo objektu pastāvēšana pat teorētiski nav iespējama.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka konkrētajā tirgū pastāv būtiskas barjeras jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai, kuriem nav izbūvēta nepieciešamā infrastruktūra pakalpojuma sniegšanai.

4. Konkurences situācija maksas televīzijas tirgū Latvijā un atsevišķās pilsētās

Saskaņā ar Nacionālās radio un televīzijas padomes (tagad – Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, turpmāk tekstā arī NEPLP) sniegto informāciju Latvijā 55 elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir saņēmuši speciālās atļaujas kabeļtelevīzijas darbībai. Veicot Tirgus uzraudzību, tika konstatēts, ka vairāki interneta pakalpojuma sniedzēji, lai padarītu savu piedāvājumu par konkurētspējīgu šobrīd esošajā tirgus situācijā, ienāk maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgū. Pamatojoties uz NEPLP mājas lapā ietvērto informāciju, konstatējams, ka maksas televīzijas operatoru skaits palielinās.

2010.gadā maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanu uzsāka SIA „Olaines KTV”, SIA „Media Centrs „Kurzeme””, SIA „Infonet Sistēmas”, SIA „IME Pluss”.

Apkopojot maksas televīzijas operatoru sniegtās atbildes, secināms, ka maksas televīzijas pakalpojumus pamatā Latvijas pilsētās (izņemot Rīgu) sniedz viens kabeļtelevīzijas operators un kā alternatīva patērētājam ir SIA „Lattelecom” interaktīvās televīzijas vai virszemes digitālās televīzijas pakalpojumi, kā arī VIASAT piedāvātie satelīta televīzijas pakalpojumi.

Rīgas pilsētā konkurences situācija atšķiras no situācijas citās Latvijas pilsētās. Rīgas pilsētās darbojas liels maksas televīzijas operatoru skaits, kas pozitīvi ietekmē patērētāju, nodrošinot tam izvēles iespējas starp vismaz četriem-pieciem pakalpojuma sniedzējiem. Maksas televīzijas pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā sniedz šādas komercsabiedrības: SIA „Baltkom TV SIA”, AS „Balticom”, SIA „Ardi”, SIA „L.A.T.”, SIA „MĪTS.LV”, SIA „EDAN”, SIA „Lattelecom”, VIASAT, SIA „IZZI”, SIA „LIVAS LTV” u.c. maksas televīzijas operatori.

Saskaņā ar Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju 2009.gadā pirmo trīs lielāko tirgus dalībnieku kopēja tirgus daļa Rīgas pilsētā bija lielāka par 80%; pārējo operatoru tirgus daļa pārsvarā bija mazāka par 5% (katram atsevišķi), vērtējot tirgus situāciju pēc abonentu skaita. Savukārt, vērtējot tirgus situāciju pēc apgrozījuma datiem, konstatējams, ka pirmo trīs lielāko maksas televīzijas operatoru kopēja tirgus daļa bija lielāka par 90%; citu tirgus dalībnieku tirgus daļa bija mazāka par 5% (katram atsevišķi).

Runājot par konkurences situāciju citās Latvijas Republikas pilsētās, Konkurences padome secina, ka katrā pilsētā ir savs tirgus līderis, un kabeļtelevīzijas operatori, kas darbojas vienā pilsētā, neattīsta savu tīklu citās Latvijas pilsētās (izņemot Rīgas rajona pilsētas, kur savu tīklu aktīvi attīsta SIA „Baltkom TV SIA” un SIA „IZZI”). Tātad šobrīd jebkuram abonentam Latvijā ir izvēles iespēja starp vismaz diviem (lauku rajonos) vai trīs (pilsētās) maksas televīzijas pakalpojuma sniedzējiem (kabeļtelevīzijas operators, SIA „Lattelecom”, VIASAT). Rīgā konkurences situācija ir vēl asāka.

5. Iespējamie Konkurences likuma noteikto aizliegumu pārkāpumi maksas televīzijas tirgū

Iespējamie Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas noteikto aizliegumu pārkāpumi

Iespējamā vienošanās par teritorijas sadalījumu

Vērtējot Konkurences padomē iesniegto informāciju par kabeļtelevīzijas operatoru infrastruktūras izbūvi konkrētajās pilsētās (Liepāja, Daugavpils, Jelgava utt.), secināms, ka pēc tīkla pārklājuma kabeļtelevīzijas operatori minimāli konkurē savā starpā. Ventspilī pat darbojas tikai viens kabeļtelevīzijas operators, kura pakalpojumiem nebija alternatīvas līdz SIA „Lattelecom” un VIASAT ienākšanas maksas televīzijas tirgū.

Saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju jaunajos dzīvokļu māju projektos (jaunceltnes) parasti pakalpojumu nodrošina viens operators. Šajā gadījumā nama īpašnieks ir tas, kurš lemj par pakalpojuma sniedzējiem konkrētajā mājā. Taču arī šādu māju abonentiem pēc SIA „Lattelecom” ienākšanas tirgū ir izvēles iespēja starp tīkla operatoru (kura fiziskais tīkls ir izbūvēts konkrētajā mājā), SIA „Lattelecom” virszemes televīziju vai VIASAT satelīttelevīziju.

Saskaņā ar tirgus uzraudzības lietas ietvaros iegūto informāciju kritēriji, kas tiek ņemti vērā, pieņemot lēmumu paplašināt infrastruktūru, ir šādi:

- konkurentu esamība konkrētajā teritorijā un to cenu politika (pēc iespējas izvēlas teritorijas, kur vēl nav izbūvēti elektronisko sakaru tīkli, jo liels konkurentu skaits attiecīgajā teritorijā padara investīcijas jauna tīkla izbūvei par ekonomiski neizdevīgām);
- teritorijas lielums, māju blīvums attiecīgajā teritorijā (potenciālo abonentu skaits) – cenšas izvēlēties pēc iespējas tādas teritorijas, kur attālums starp mājām nav liels, kas nodrošina iespēju samazināt infrastruktūras paplašināšanas izmaksas, kā arī piedāvāt kvalitatīvākus pakalpojumus;
- iedzīvotāju maksātspēja un interese pēc pakalpojuma;
- vairāki tirgus dalībnieki norādījuši minimālo iedzīvotāju blīvumu kā vienu no galvenajiem kritērijiem, pieņemot lēmumu būvēt kabeļtīkla infrastruktūru attiecīgajā teritorijā, nenorādot konkrēti, kādam ir jābūt iedzīvotāju blīvumam.

Ņemot vērā iepriekš minētos kritērijus, secināms, ka objektīvi ir izdevīgāk būvēt elektronisko sakaru tīklu teritorijā, kurā vēl nav izbūvēts cita maksas televīzijas operatora tīkls. Tāpat no tirgus dalībnieku sniegtās informācijas secināms, ka lauku rajonos nav ekonomiski izdevīgi būvēt kabeļtelevīzijas tīklus, jo pastāv lieli attālumi starp mājām, iedzīvotāju skaits tajos ir mazs, kā arī iedzīvotājiem ir zems maksātspējas līmenis. Bezvadu televīzija (virszemes ciparu televīzija, satelīta televīzija) ir uzskatāma par vienīgo risinājumu lauku rajonos.

Sakarā ar lielo elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju skaitu Latvijā, tirgus dalībnieku konsolidāciju, kas rada spēcīgu konkurenci (jo lielāks uzņēmums, jo lielākas ir iespējas subsidēt reģionu, kurā ir sīva konkurence ar reģiona ieņēmumiem, kur konkurence ir minimāla), kā arī konkurentu teritoriju sadalījumu, nav pieprasījuma pēc jaunu tīklu izbūves, tāpat arī jaunu tīklu izbūve nav rentabla. Saskaņā ar Tirgus uzraudzības ietvaros sniegto informāciju lielākā daļa no esošajiem maksas televīzijas operatoriem nepaplašina savus tīklus, bet modernizē esošos. Tāpat pakalpojuma sniedzēji, kuri agrāk piedāvāja tikai interneta pakalpojumu, pašlaik mēģina padarīt savu piedāvājumu pievilcīgāku patērētājam, uzsākot piedāvāt arī maksas televīzijas pakalpojumus, izmantojot IP televīzijas platformu.

No iepriekš minētā var secināt, ka tīklu sadalījums pa teritorijām un minimālā infrastruktūras konkurence var būt pamatota ar objektīviem apstākļiem.

Iespējamā vienošanās par cenām

Kopumā no iesniegtajām atbildēm var secināt, ka tirgus dalībnieki apmainās ar informāciju par tirgus situāciju, barjerām, platformu aizvietojamību. No tā var secināt, ka

savstarpēji kontakti starp tirgus dalībniekiem pastāv. Taču SIA „Lattelecom” agresīva politika maksas televīzijas tirgū uz doto brīdi samazina tirgus dalībnieku savstarpējas vienošanās par cenām iespēju, jo katrs maksas televīzijas operators šobrīd mēģina izstrādāt savu unikālo un patērētājam visizdevīgāko piedāvājumu (maksas televīzijas pakalpojumu atsevišķi vai komplektā ar citiem elektronisko sakaru pakalpojumiem).

Savukārt ilgtermiņā šī SIA „Lattelecom” uzvedība maksas televīzijas tirgū sekmēs aktīvu kabeļtelevīzijas operatoru konsolidācijas procesu, kura rezultātā tirgū var palikt daži spēcīgie tirgus dalībnieki. Esot mazam tirgus dalībnieku skaitam konkrētajā tirgū, palielināsies vienošanās aizlieguma pārkāpuma risks, atvieglot iespējas tirgus dalībniekiem vienoties par cenām (rezultātā cenas par pakalpojumiem var paaugstināties, savukārt sniegto pakalpojumu kvalitāte – pasliktināties). Līdz ar to Konkurences padome uzskata par nepieciešamu atgriezties pie maksas televīzijas tirgus izpētes nākotnē.

Iespējamie Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas noteikto aizliegumu pārkāpumi

Ievērojot SIA „Lattelecom” darbību maksas televīzijas tirgū un konkurēšanas potenciālu, secināms, ka tas rada ierobežojumu citu tirgus dalībnieku, kam vēl joprojām ir tirgus līdera pozīcijas pēc abonētu skaita un apgrozījuma, negatīvai rīcībai tirgū, palielinot maksu par maksas televīzijas pakalpojumiem un/ vai pasliktinot pakalpojumu sniegšanas kvalitāti. SIA „Lattelecom” spēj piedāvāt konkurējošus un pat lētākus pakalpojumus, turklāt šo pakalpojumu saņemšana patērētājiem nav atkarīga no fiziskā tīkla (kabeļtīkla) esamības. SIA „Lattelecom” ienākšana maksas televīzijas tirgū veicina, kā arī turpmāk veicinās aktīvu konkurenci maksas televīzijas operatoru starpā.

SIA „Lattelecom” maksas televīzijas pakalpojumi turpina attīstīties: SIA „Lattelecom” tirgus daļa 2010.gadā strauji palielinājās, gan piesaistot lietotājus, kuri līdz tam nebija maksas televīzijas pakalpojuma lietotāji, gan arī uz citu maksas televīzijas operatoru abonētu rēķina. Taču tempi, kādos SIA „Lattelecom” pievieno jaunus abonentus, pakāpeniski samazinās.

Aktuālā situācija maksas televīzijas tirgū liecina par to, ka pat tie operatori, kam tirgus daļas krietni pārsniedz 40% un pat 90% (dažās pilsētās), būs pakļauti SIA „Lattelecom” konkurencei, kas ierobežos iespējas īstenot tirgus varu par sliktu patērētājam, palielinot cenas un/ vai pasliktinot sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Vienlaicīgi jāuzsver, ka tirgus dalībniekiem ar lielu apgrozījumu un stiprām pozīcijām tirgū ir iespēja piedāvāt savus pakalpojumus zem pašizmaksas, mēģinot piesaistīt jaunus abonentus. Mazie tirgus dalībnieki, kas ienāca maksas televīzijas pakalpojuma sniegšanas tirgū, lai padarītu savu piedāvājumu par konkurētspējīgu (lai piedāvātu pakalpojumu paku līdzīgi tirgus līderiem), nevarēs ilgtermiņā piedāvāt lētus maksas televīzijas pakalpojumus, tādējādi mēģinot apturēt savu abonētu aizplūdumu pie operatoriem ar izdevīgākajiem piedāvājumiem. Tirgus tendences liecina par to, ka šādu mazu tirgus dalībnieku skaits ar laiku samazināsies, tiem bankrotējot vai arī apvienojoties ar tirgus līderiem.

6. Citu valsts pārvaldes iestāžu kompetence

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Par vienu no šķēršļiem jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanas tirgū tika norādīti citu operatoru noslēgtie ilgtermiņa līgumi, kuri abonentiem paredz neizdevīgus noteikumus pakalpojuma sniedzēja maiņas gadījumā. Izvērtējot maksas televīzijas operatoru (SIA „Baltkom TV SIA”, SIA „Lattelecom”, SIA „OSTKOM”, SIA „SkaTVis”, SIA „Dautkom TV”, VIASAT, SIA „IZZI”) standartlīgumu noteikumus, Konkurences padome secina, ka daudzu operatoru standartlīgumu nosacījumi paredz līgumsoda samaksu, ja līgums tiek izbeigts pēc klienta (galapatērētāja) iniciatīvas pirms minimāla termiņa, uz kādu tika noslēgts līgums:

SIA „Dautkom TV” līgums (digitālās televīzijas un kabeļtelevīzijas pakalpojumam) paredz šādus nosacījumus: „(..)Ja abonents ir noslēdzis minimālā termiņa līgumu saskaņā ar

akcijas noteikumiem, tad šajā punktā paredzētā līguma izbeigšanas gadījumā Abonentam ir jāatmaksā Operatoram noteiktā maksa par Abonentam sniegtajiem bezmaksas pakalpojumiem un Abonentam piešķirtām iekārtām saskaņā ar akcijas noteikumiem, pamatojoties uz Operatora izrakstīto rēķinu. Ja līgums tiek laužts pēc Abonenta iniciatīvas pēc tekošā mēneša 15.datuma, tad abonentam jāmaksā abonēšanas maksa par visu tekošo mēnesi” (5.7.punkts). „Gadījumā, ja šis līgums tiek laužts, tad automātiski tiek laužts Līgums par kabeļu interneta pakalpojumu sniegšanu” (5.9.punkts). Vērtējot iepriekš minēto punktu kopsakarā ar līguma 5.4.punktu, kas paredz, ka „Operatoram ir tiesības vienpusēji grozīt piedāvāto pakalpojumu cenas, tarifus un papildu maksājumus, paziņojot par to abonentam ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms grozījumu spēkā stāšanās dienas, ja līdz attiecīgo grozījumu spēkā stāšanās dienai abonents nav iesniedzis Operatoram rakstisku pieteikumu par Līguma izbeigšanu, tiks uzskatīts, ka Abonents ir piekritis”, secināms, ka gadījumos, kad abonents saņem no SIA „Dautkom TV” interneta pakalpojumu un kabeļtelevīzijas pakalpojumu, un nepiekrīt cenas paaugstinājumam par kabeļtelevīzijas pakalpojumiem, tas nevar iebilst pret šādu cenas palielināšanu, jo tiks atslēgts arī interneta pakalpojums.

SIA „Baltkom TV SIA” līgums paredz, ka „Ja abonents atsakās no Baltkom sniegtajiem pakalpojumiem pirms 7.4.punktā noteiktā termiņa un atteikšanās nav saistīta ar Baltkom vienpusēji veiktajiem līguma grozījumiem, tad abonents maksā Baltkom līgumsodu ls 20 apmērā, ja aparatūra ir abonenta īpašums, un 60 Ls, ja aparatūra ir Baltkom īpašums. Ja abonents izmanto 2.punktā minēto pakalpojumu un tā saņemšanai nav nepieciešams uzstādīt Aparatūru abonenta telpās, tad līguma laušanas gadījumā Abonents maksā līgumsodu, kas tiek aprēķināts kā starpība starp Baltkom cenrādī norādīto pakalpojuma pamatmaksu un pieslēguma brīdī iekasēto abonēšanas pamatmaksu, un pieslēguma brīdī saņemtās atlaides”.

SIA „IZZI” līguma 12.10.punkts paredz, ka „Ja kāda no šī Līguma pusēm vienpusēji lauž Līgumu, pārtrauc sniegt vai atsakās no kāda Līgumā norādītā Elektronisko sakaru pakalpojumu veida 24 mēnešu laikā no Līguma slēgšanas dienas, tad attiecīgā Līguma puse Līguma laušanas, pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanas vai atteikšanās no pakalpojuma dienā samaksā otrai Līguma pusei, līdztekus citiem noteiktajiem maksājumiem līgumsodu LVL 50 apmērā, izņemot šo noteikumu 4.4., 5.2. un 5.3.punktā norādītos gadījumus, ka arī gadījumā, ja Abonentam ir aprēķināta ierīkošanas maksa, kuru abonents ir nomaksājis”.

VIASAT līguma 9.5.punkts paredz, ka „(..) Līguma darbības pirmstermiņa izbeigšanas gadījumā VIASAT ir tiesīgs aprēķināt klientam līgumsodu Līgumā noteiktajos apmēros, izņemot Līgumā tieši noteiktajos gadījumos. 9.7.punkts: „Ja, slēdzot līgumu vai pagarinot tā darbību, kādam no VIASAT pakalpojumiem Klientam ir piešķirta atlaide vai subsidēta iekārtas iegāde, un Līguma darbība tiek izbeigta pēc Klienta iniciatīvas vai pēc VIASAT iniciatīvas 9.6.punktā noteiktajos gadījumos pirms Līguma darbības termiņa beigām, Klientam ir jāmaksā VIASAT līgumsods 65% apmērā no visa atlikušā abonēšanas perioda (atlikušais Līgumā vai ar vienošanos noteiktais Līguma darbības termiņš) kopējās Abonēšanas maksas, un jāatlīdzina VIASAT pirkuma maksa par Klientam piegādāto Satelīta uztvērēju piešķirtās atlaides (VIASAT subsidētā summa) pilnā apmērā, ja Līgums tiek izbeigts pirmajos 6 mēnešos, $\frac{3}{4}$ apmērā – ja otrajā Līguma darbības pusgadā, $\frac{1}{2}$ apmērā – ja trešajā Līguma darbības pusgadā un $\frac{1}{4}$ - ja ceturtajā Līguma darbības pusgadā”. 9.8.punkts: „Ja, slēdzot Līgumu vai pagarinot tā darbību, Klientam ir piešķirta atlaide kādam no VIASAT papildu pakalpojumiem kā TV1000 Premium, VIASAT HDTV vai Private Spice, un klients atsakās no šī pakalpojuma Abonēšanas periodā, tad klientam ir pilnā apmērā jāatmaksā VIASAT atlaides summa, kas tika piešķirta attiecīgajam pakalpojumam”. 9.9.punkts: „Ja pirms līguma darbības termiņa beigām tiek izbeigta tāda Līguma darbība, kuru noslēdzot vai pagarinot tā darbības termiņu, klientam sniedzamajiem pakalpojumiem nav noteiktais atlaides vai iekārtas subsidēšana, tad klientam ir jāmaksā VIASAT līgumsods divu mēnešu abonēšanas maksas apmērā”.

SIA „Lattelecom” līguma 6.2.punkts paredz, ka „Pēc pakalpojuma sniegšanas minimālā termiņa beigām Abonentam ir tiesības vienpusēji izbeigt šo Līguma pielikumu (..)”.

6.3.punkts: „ja abonents izbeidz pirms minimālā termiņa beigām, papildus jau veiktajiem maksājumiem par pakalpojumu Abonents maksā līgumsodu saskaņā ar pakalpojuma īpašajiem noteikumiem un SIA „Lattelecom” izrakstītu rēķinu”.

Ņemot vērā visu iepriekš uzskatīto līgumu noteikumus, secināms, ka no maksas televīzijas operatoru puses tiek noteikta līgumsoda summa, kas abonentam ir jāmaksā, ja tas vēlas pārslēgties uz cita maksas televīzijas operatora pakalpojumu (iespējams, izdevīgāku cenas un/vai kvalitātes ziņā). Jāuzsver, ka līguma nosacījumi paredz arī izņēmumu gadījumus, kad abonentiem nav jāmaksā līgumsods, ja tie pirmstermiņa izbeidz līgumu, taču parasti uz šādiem gadījumiem neattiecas abonentu vēlmes pieslēgties jaunajam operatoram, kas sniedz pakalpojumu par zemāko cenu (kas šobrīd ir viens no noteicošākajiem kritērijiem, izvēloties pakalpojuma sniedzēju). Vairumā gadījumos tas arī kalpo par šķērslī abonentiem izvēlēties citu maksas televīzijas operatoru, kas paplašinājis savu tīklu konkrētas mājas teritorijā.

Konkurences padome norāda, ka jautājumus, kas skar netaisnīgus vai nevienlīdzīgus līguma nosacījumus, kas tiek noteikti no maksas televīzijas operatoru puses, neatkarīgi no tā, vai konkrētais operators atrodas dominējošā stāvoklī Konkurences likuma izpratnē vai nē, jebkuram patērētājam ir tiesības vērsties Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, kura uzdevums saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu ir t.sk. patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi⁹.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Saskaņā ar likuma Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem 1.pantu „(..) likuma mērķis ir nodrošināt iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām, kā arī veicināt attīstību un ekonomiski pamototu konkurenci regulējamās nozarēs, nosakot sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas kārtību un tiesiskās attiecības sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā”. Ja patērētājiem rodas strīdi, kas ir saistīti ar maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanas kvalitāti, tiem ir tiesības vērsties Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā.

7. Secinājumi

- Maksas televīzijas tirgus ir vērtējams gan nacionālajā (SIA „Lattelecom”, VIASAT), gan reģionālajā (maksas televīzijas operatori, kas nodrošina pakalpojumu, izmantojot kabeļtīkla platformu) līmenī, un ir augsti koncentrēts (izņemot Rīgu) - citās Latvijas pilsētās vēsturiski ir darbojušies neliels maksas televīzijas operatoru skaits (parasti ir viens vai divi operatori). Vienlaikus maksas televīzijas tirgus ir dinamisks. Situācijā, kad pārsvarā lielākā daļa patērētāju jau izmanto kāda operatora maksas televīzijas pakalpojumu, būtiska loma tirgus iekarošanā ir jaunu tehnoloģiju attīstībā (digitālā televīzija, IP televīzija), piedāvājot jaunus produktus un/vai iespēju pakalpojumu saņemt augstākā kvalitātē. Taču pašreizējā situācijā tirgus paplašināšanas iespējas ir ierobežotas dēļ valsts normatīvā regulējuma (runājot par virszemes ciparu televīziju) un patērētāju zemas maksātspējas.

Tirgus paplašināšanas iespējas, izmantojot virszemes (ētera platformu) ir ierobežotas ar valsts politiku attiecībā uz radiofrekvenču spektra sadalījuma regulējumu, nodrošinot tikai vienam operatoram (ciparu televīzijas ieviešanai) tiesības izmantot radiofrekvences diapazonā, kas saskaņā ar starptautisko radiofrekvenču plānu ir izmantojams virszemes ciparu televīzijas raidīšanai.

⁹ Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.pants un 25.panta ceturtās daļas 6.punkts.

Savukārt IP televīzijas ieviešana var būt sagaidāma no esošo kabeļtelevīzijas vai interneta operatoru puses, kam jau ir izbūvēta infrastruktūra un nepieciešamie ieguldījumi tīkla kapacitātes palielināšanai ir mazāki, nekā jaunas infrastruktūras attīstīšana. Saskaņā ar Tirgus uzraudzības ietvaros iegūto informāciju jaunu tirgus dalībnieku ienākšanas iespēja maksas televīzijas tirgū, bez jau izbūvētās infrastruktūras, ir minimāla. Ieguldījumi, kas ir nepieciešami infrastruktūras izbūvei, kā arī augsti autoratlīdzības maksājumi ierobežo iespējas jaunajiem tirgus dalībniekiem ienākt tirgū un piedāvāt savus pakalpojumus par konkurētspējīgu cenu.

- Arvien būtiskāku lomu patērētāju skatījumā ieņem pakalpojumu komplekti, ko piedāvā maksas televīzijas operatori. Piemēram, apvienots maksas televīzijas un interneta pakalpojums, kas operatoram vienas infrastruktūras ietvaros ļauj palielināt savu efektivitāti un patērētājam saņemt no viena operatora vairākus pakalpojumus par zemāku cenu. Tas var ietvert arī balss telefonijas papildu piedāvājumu. Minētais ļauj secināt, ka operatoru spēja piedāvāt vairākus (arī jaunus) pakalpojumus par zemāku cenu un sniegto pakalpojumu kvalitāte ir izšķirošie konkurences elementi.

- Par svarīgākajām barjerām ienākšanai maksas televīzijas tirgū un/ vai darbības paplašināšanai jaunajās tehnoloģiskajās platformās ir uzskatāms:

- normatīvais regulējums, kas nosaka tikai viena operatora tiesības izmantot virszemes ciparu televīzijas platformu maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanai, lai gan saskaņā ar tirgus dalībnieku sniegto informāciju no esošo kabeļtelevīzijas operatoru puses būtu pieprasījums pēc virszemes ciparu televīzijas platformas pieejamības. Tāpat arī virszemes ciparu televīzijas platformas (radiofrekvenču izmantošanas tiesību) pieejamība kalpotu par risinājumu, kā nodrošināt maksas televīzijas pakalpojumu lauku rajonos (tādējādi palielinot konkurenci), nebūvējot kabeļtīkla infrastruktūru, kas teritorijās ar zemu iedzīvotāju blīvumu operatoriem parasti neatmaksājas;

- namu apsaimniekotāju rīcība, pieprasot nepamatoti augstus ikmēneša maksājumus par atļauju būvēt infrastruktūru konkrētajā mājā/ rajonā vai arī aizliedzot būvēt kabeļtīklu, tādējādi ierobežojot maksas televīzijas operatoru (kabeļtelevīzijas operatoru) iespējas attīstīt savu infrastruktūru konkrētajā mājā/ rajonā. Jaunceltņu apsaimniekotāji pēc būtības izvēlas, kādiem maksas televīzijas operatoriem ļaut ienākt tirgū vai paplašināt tīklu konkrētajā teritorijā;

- maksas televīzijas operatoru ilgtermiņa līgumi, ko parasti slēdz lielākie maksas televīzijas operatori ar abonentiem, piedāvājot patērētājiem bez maksas vai pa simbolisku cenu iegādāties televīzijas iekārtas (attiecībā uz televīziju parasti digitālās TV dekoderus), mazāku pakalpojumu maksu noteiktu sākotnējo laika periodu, bet uzliek patērētājiem pienākumu saņemt šī operatora pakalpojumus noteiktā ilgākā laika periodā (parasti – 24 mēnešu periodā).

Augsti koncentrētā tirgū šādi ilgtermiņa līgumi, kas paredz soda sankcijas par pirmstermiņa līgumu izbeigšanu, rada konkurences riskus. Operatoriem, kuriem ir lielāka tirgus daļa, šādi ilgtermiņa līgumi ar klientiem (ja tie veido būtisku daļu no operatora „portfeļa”) var tikt vērtēti tādā aspektā, vai tie ietekmē konkurenci, rada barjeras citu tirgus dalībnieku ienākšanai tirgū. Jāuzsver, ka gadījumos, kad līguma slēgšana uz noteiktu laiku tiek pamatota ar objektīviem apstākļiem (piemēram, patērētājam samazinot pakalpojuma cenu vai nododot lietošanā bezmaksas tehnoloģiskās iekārtas), konkurence tiek mazāk ietekmēta.

Šajā sakarā Konkurences padome ierosināja papildināt Elektronisko sakaru likumu ar normām, kas uzliek pienākumu maksas televīzijas operatoriem norādīt līguma noteikumus to pakalpojuma kvalitātes līmeni, ko operators apņemas nodrošināt konkrētam klientam. Kvalitātes neatbilstība līgumā nostiprinātajam līmenim nodrošinātu patērētājam iespēju mainīt operatoru bez soda sankcijām.